

Irena Kin-Dittmann

Uniwersytet Wrocławski

**SZANSE I ZAGROŻENIA
ROZWOJU POLSKIEJ E-ADMINISTRACJI**

Streszczenie: Koncepcja elektronicznej administracji zakłada udostępnienie obywatelom i przedsiębiorstwom szerokiej oferty usług publicznych świadczonych za pośrednictwem Internetu. Staje się to coraz powszechniejsze w wielu krajach UE. Mimo ambitnych zamierzeń i wsparcia finansowego ze strony UE, Polska nadal znajduje się poniżej przeciętnego poziomu europejskiego w tym zakresie. Do największych problemów hamujących informatyzację administracji należy brak integracji systemów, niedoskonałe prawo, jak również opór ludzki. W przygotowanym artykule dokonano analizy dostępności usług e-administracji w Polsce na tle krajów UE, ukazano nie tylko szanse, ale również przeszkody w rozwoju elektronicznej administracji w Polsce.

1. Wstęp

Rozwój elektronicznej administracji w Polsce nabrał szczególnego znaczenia od momentu wstąpienia do Unii Europejskiej. Pojawiła się wówczas potrzeba dostosowania polskich rozwiązań i standardów do kształtującego się nowoczesnego społeczeństwa wykorzystującego nowoczesne techniki informacyjne. Duże znaczenie dla rozwoju państwa zaczęła mieć nowoczesna i innowacyjna administracja publiczna, jak również lepsze stanowienie prawa, które jest istotą Strategii lizbońskiej [Papińska-Kacperek 2008, s. 22]. Elektroniczna administracja to wykorzystanie technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (ICT) w administracji publicznej w powiązaniu ze zmianami natury organizacyjnej i zdobywaniem nowych umiejętności w celu poprawienia jakości świadczonych usług publicznych oraz wzmocnienia zaangażowania obywateli w procesy demokratyczne. Wdrażanie nowoczesnych ICT jest jednym z podstawowych narzędzi przemian i odnowy administracji publicznej, szczególnie chodzi o lepsze świadczenie usług publicznych oraz o większą aktywność obywateli w procesie podejmowania decyzji [Osiński 2008, s. 14]. Rozwiązania e-administracji powinny prowadzić do nowego spojrzenia na zasady funkcjonowania instytucji sektora publicznego. Ponadto powinny być łatwe w użyciu, dostępne z dowolnego miejsca, bezpieczne i zapewniające

ochronę prywatności obywateli, nakierowane na uzyskiwanie konkretnych efektów, w dłuższej perspektywie dające wymierne oszczędności finansowe oraz umożliwiające współpracę instytucji rządowych i pozarządowych.

2. Dostępność administracji publicznej *on-line*

Polskę w porównaniu z krajami UE cechuje słaby rozwój usług administracji publicznej dostępnych (dla firm i społeczeństwa) przez Internet. Dowodem tego jest bardzo niski poziom wskaźnika dostępności tego typu usług – zaledwie 25% w 2007 r. (chodzi o usługi transakcyjne), co daje przedostatnie miejsce wśród krajów UE. Na dodatek postęp w poziomie świadczenia tych usług od 2004 r. jest znikomy (jedynie 15 pkt procentowych). Największą poprawę tego wskaźnika odnotowano na Malcie, w Portugalii, Słowenii oraz na Węgrzech. Statystyczny Europejczyk z UE-27 może załatwić drogą elektroniczną prawie 12 podstawowych usług publicznych, podczas gdy przeciętny Polak jedynie 5 na 20 badanych usług. Podobnie jak w innych krajach UE również w Polsce przedsiębiorcy mogą załatwić *on-line* więcej spraw niż osoby fizyczne¹.

Mówiąc o dostępności e-usług publicznych, warto zwrócić uwagę również na popyt na tego typu usługi wśród przedsiębiorstw i obywateli UE. Z badań przeprowadzonych w 2008 r. wynika, że aż 68% przedsiębiorstw w Polsce kontaktuje się z administracją publiczną przez Internet, co sytuuje Polskę na poziomie średniej dla UE-27 (68%). Oznacza to, że polskie firmy chętnie wykorzystują tę formę kontaktu. Najczęściej kontaktują się *on-line* z administracją w celu pozyskania informacji, otrzymywania formularzy oraz odsyłania wypełnionych formularzy. Natomiast w celu pełnej obsługi procedur administracyjnych kontaktuje się jedynie 21% przedsiębiorstw, a aby złożyć oferty w elektronicznym systemie zamówień publicznych 6% przedsiębiorstw. W porównaniu z przedsiębiorstwami zdecydowanie niższe jest wykorzystanie oferowanych elektronicznych usług publicznych przez polskich obywateli. Jedynie 9,7% obywateli w wieku od 16 do 74 lat w 2008 r. korzystało z formularzy zamieszczonych na stronach internetowych instytucji publicznych, natomiast tylko 4,6% odsyłało wypełnione elektronicznie formularze (przeciętnie w UE-27 11,7%), a 14% osób dorosłych korzystało z informacji zamieszczonych na tych stronach [*Wykorzystanie...* 2009, s. 5].

Warto zauważyć, iż zgodnie z planem realizowane są głównie dwa projekty: e-PUAP i e-Deklaracje. Natomiast realizacja wielu projektów była i nadal jest opóźniona, jak np. PESEL2, RUM czy Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych. Kontynuacją działań rozpoczętych w ramach projektu PESEL2 jest projekt Pl.ID mający m.in. na celu wyposa-

¹ Na podstawie danych zawartych na stronie [Internet 1].

żenie obywateli od 2011 r. w elektroniczne dowody osobiste, które ułatwią kontakt obywatel–administracja rządowa i samorządowa poprzez usługi e-government.

3. Warunki i szanse rozwoju e-administracji w Polsce

Polski rząd podejmuje wiele działań związanych z rozwojem e-administracji. Pierwsze akty prawne stanowiące podwaliny elektronicznej administracji to: ustawa o dostępie do informacji publicznej i o podpisie elektronicznym z 2001 r. oraz ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne z 2005 r., na mocy której został opracowany Plan Informatyzacji Państwa na rok 2006 oraz kolejny – na lata 2007-2010. W rankingu Światowego Forum Ekonomicznego oceniającego stan i uwarunkowania w stosowaniu nowoczesnych technologii Polska zajmowała 53 miejsce w 2005 r., a obecnie w najnowszym raporcie za rok 2008 uplasowała się dopiero na 69 pozycji. W związku z realizacją polityki społeczeństwa informacyjnego wynikającej z założeń Strategii lizbońskiej oraz inicjatywy „eEurope – społeczeństwo informacyjne dla wszystkich” oraz jej kontynuacji – „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia” Polska przygotowała „Strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego do roku 2013”, która jest spójna z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013 oraz Planem Informatyzacji Państwa [Kamiński, Kulisiewicz 2008, s. 2].

Największą szansą na przyspieszenie realizacji projektów informatycznych w administracji publicznej jest pomoc, jaką Polska otrzymuje ze środków UE. Do końca 2015 r. na stworzenie e-usług w administracji mamy ok. 3 mld zł., w tym 2,25 mld zł z UE, które przyznano Polsce w ramach programu Innowacyjna Gospodarka. Z funduszy tych ma być realizowanych 29 projektów, m.in. e-podatki, e-rejestracja firm, informatyzacja wydziału ksiąg wieczystych, platforma usług elektronicznych dla klientów ZUS, platforma informacji o zdarzeniach medycznych itd. Według założeń rządu największe wartościowo przedsięwzięcia realizowane będą w dziedzinie ochrony zdrowia [Cieślak, Boguszewicz 2008].

Aby obywatel mógł korzystać z możliwości, jakie oferuje mu jego urząd drogą elektroniczną, musi mieć dostęp do Internetu. W zwiększeniu popularyzacji usług dostępu do Internetu zasługującym na uwagę pomysłem jest projekt UKE dotyczący uruchomienia bezpłatnego Internetu w całej Polsce (aczkolwiek o ograniczonych możliwościach). Zwycięzca przetargu na ogólnopolskie częstotliwości radiowe w paśmie 2,5-2,6 GHz miałby 20% pasm przeznaczyć na nieodpłatny Internet, natomiast resztę na dowolne usługi odpłatne [Grynkiewicz 2009b]. Dużą szansą na poprawienie dostępu do Internetu przez gospodarstwa domowe jest planowane dokończenie rozpoczętej pod koniec 2008 r. przez TP SA inwestycji w technologie CDMA, czyli szerokopasmowy dostęp do sieci oferowany drogą radiową z myślą o prawie 2 mln gospodarstw domowych, które chcą korzystać z szerokopasmowego Internetu, a dotychczas nie miały takiej możliwości. Z kolei szansą na zwiększenie

dostępności do Internetu dla rodzin najslabszych ekonomicznie może być nowelizacja przepisów dotyczących walki z wykluczeniem cyfrowym, opracowana przez MSWiA jako resort nadzorujący ten program, który jest realizowany od połowy 2008 r. Dzięki tej nowelizacji większa liczba samorządów powinna teraz sięgnąć po unijne dotacje. Ponadto gminy te granty będą mogły również wykorzystać na komputery i Internet w miejscach ogólnie dostępnych, jak też na tworzenie hot-spotów oraz na refundację kosztów ubezpieczenia sprzętu ze środków unijnych [Chudziński 2009].

Nowe warunki i szanse na zwiększenie korzystania z usług e-administracji daje przygotowana przez rząd ustawa w ramach „pakietu antykrzysowego”, która ma przyspieszyć rozwój Internetu w Polsce, przede wszystkim chodzi o budowę szerokopasmowego dostępu. Jak wynika z jej założeń, ma ułatwić inwestowanie na najniższym szczeblu samorządowym, przy pełnym i konsekwentnym wsparciu rządu oraz współpracy z małymi i dużymi inwestorami. Ustawa ma m.in. uprościć procedury związane z inwestycjami telekomunikacyjnymi i nałożyć na deweloperów obowiązek okablowania światłowodem nowych budynków. Ma też pozwolić operatorom na przejście z kablem przez nieruchomości, jak również stworzyć ułatwienia kredytowe dla gmin, umożliwiając zaangażowanie finansowe instytucji finansowej, np. Banku Gospodarstwa Krajowego [Poznański 2009]. Obecnie Polska plasuje się na jednym z ostatnich miejsc pod względem dostępu do szerokopasmowego Internetu wśród krajów UE.

Szansą na korzystanie w przyszłości z rozwiązań e-administracji jest realizacja przygotowanych projektów w ramach programów rozwoju regionalnego. Przykładem takiego projektu jest „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej”, który jest realizowany w ramach programu Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Znaczna część mieszkańców województw Polski Wschodniej (warmińsko-mazurskie, podlaskie, świętokrzyskie, lubelskie, podkarpackie) bez podjęcia interwencji publicznej nie będzie miała możliwości taniego dostępu do nowoczesnej infrastruktury szerokopasmowej, a przez to jest zagrożona wykluczeniem cyfrowym. W ramach tego projektu mają być również realizowane tak bardzo potrzebne społeczeństwu działania edukacyjno-informacyjne. Innymi unijnymi programami wspierającymi działania na rzecz aktywnej integracji osób zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym” są programy: Kapitał Ludzki i Innowacyjna Gospodarka. Na walkę z wykluczeniem cyfrowym Polska ma do dyspozycji do 2013 r. aż 1,4 mld zł [Chudziński 2009]. Ponadto malejące od kilku lat opłaty za dostęp do Internetu są szansą na zwiększone zainteresowanie ze strony społeczeństwa różnorodnymi usługami elektronicznymi.

Od początku bieżącego roku wyraźnie można było zaobserwować aktywność polskich władz w kwestii nowoczesnych technologii. Chodzi nie tylko o przyspieszenie cyfryzacji, dostęp do Internetu, ale również o ochronę cyberprzestrzeni RP. Zaprezentowany w styczniu Rządowy program ochrony cyberprzestrzeni RP na lata 2009-2011 został skierowany do konsultacji do specjalistów z tej dziedziny. Ce-

lem programu ma być zwiększenie bezpieczeństwa teleinformatycznego naszego kraju. Chodzi w nim m.in. o uporządkowanie sfery przepisów prawnych, stworzenie specjalnego centrum obrazowania zagrożeń, jak również o rozbudowę systemu wczesnego ostrzegania i stałe kształcenie specjalistów z dziedziny bezpieczeństwa informatycznego.

Należy tu zwrócić również uwagę na to, iż wiele spośród urzędów samorządowych samodzielnie próbuje stawić czoła wielu problemom i wypracowuje własne rozwiązania, wdrażając systemy, które są im niezbędne do pracy i które ułatwiają klientom realizację niektórych usług.

Potencjalne korzyści, jakie niesie ze sobą rozwój elektronicznej administracji, to: wygoda, oszczędność czasu, większa produktywność i przejrzystość usług publicznych, lepsza jakość obsługi klienta, dostęp do większej ilości wyższych jakościowo informacji, niższe koszty prowadzenia działalności dla firm, zwiększona wydajność urzędów z powodu zautomatyzowania i skrócenia czasu realizacji wielu zadań oraz mniejszego kosztu obsługi, satysfakcja klienta, poprawa relacji administracji z obywatelami, szczególnie z osobami niepełnosprawnymi. Wprowadzenie portali internetowych, elektronicznych biuletynów informacyjnych, publikowanie informacji o wydatkowaniu funduszy publicznych, a następnie korzystanie z mechanizmów konsultacji i partycypacji znacznie zwiększa możliwości rozpowszechniania i ułatwia dostęp do informacji. Dzięki temu zwiększa się jasność i przejrzystość poszczególnych sfer życia publicznego oraz minimalizuje się możliwości występowania sytuacji o charakterze korupcyjnym.

4. Zagrożenia rozwoju

Najważniejszym obecnie zagrożeniem rozwoju e-administracji jest nieumiejętność zarządzania realizacją zaplanowanych przedsięwzięć, na które są przyznane znaczne środki z funduszy UE. Już w 2004 r. mieliśmy zagwarantowane w ramach unijnej pomocy ok. 535,6 mln zł, a pod koniec 2008 r. wartość zrealizowanych projektów IT była mniejsza o ponad połowę [Cieślak 2008]. Tak więc rodzi się pytanie, czy Polska potrafi wykorzystała oferowaną na kolejne lata pomoc zarówno na walkę z wykluczeniem cyfrowym, jak i na realizację projektów dotyczących rozwoju elektronicznych usług w administracji. W I kwartale 2009 r. przez biurokratyczną pomyłkę zablokowane zostały miliony euro z unijnych dotacji na rozwój sieci w Polsce, gdyż z map, jakich wykonanie pod koniec ubiegłego roku zleciło MSWiA, wynika, że Internet jest praktycznie w całej Polsce. Dlatego też w większości wnioski złożone na budowę sieci na terenach, gdzie rzeczywiście nie ma dostępu do Internetu, są odrzucane. Jak poinformowała rzeczniczka resortu, toczą się prace nad zmianą weryfikacji składanych wniosków, być może resort zrezygnuje z przygotowanych map [Grynkiewicz 2009a].

Z tym wiąże się również małe zainteresowanie w 2008 r. polskich gmin euro-dotacjami, które przeznaczone są na kupno komputera i opłacenie dostępu do sieci dla rodzin ubogich. Jest to spowodowane głównie faktem, iż po zakończeniu korzystania z takich dotacji samorządy musiałyby jeszcze przez 5 lat regulować rachunki za rodziny najuboższe ekonomicznie, którym postanowiły pomóc. Z ubiegłorocznej puli środków przyznanych na walkę z wykluczeniem cyfrowym (124 mln zł) gminy zgłosiły do końca 2008 r. zapotrzebowanie jedynie na 24,4 mln zł [Chudziński 2009].

Barierą w rozwoju e-administracji jest ograniczony dostęp obywateli do Internetu. Jak wynika z ostatnich badań z 2008 r., wskaźnik dostępu do Internetu gospodarstw domowych w Polsce wyniósł 48% (przy średniej dla 27 krajów UE 60%). Główne przyczyny nieposiadania dostępu do Internetu w polskich domach to brak takiej potrzeby, zbyt wysokie koszty dostępu i sprzętu oraz brak odpowiednich umiejętności. Jak wynika z raportu „Portret internauty”², walka z wykluczeniem cyfrowym jest najważniejsza w województwach, gdzie jest najmniejszy odsetek korzystających z Internetu, tj. w województwach: kujawsko-pomorskim (36%), podlaskim (38%), lubelskim (40%) oraz świętokrzyskim (42%). Z kolei zagrożeniem dla poprawy w szerokopasmowym dostępie do Internetu jest rezygnacja TP SA z rozpoczęcia w bieżącym roku przygotowań do budowy szybkiej sieci NGN (*Next Generation Network*) [Poznański 2009].

Poważnym zagrożeniem w rozwoju e-administracji są zmiany personalne wynikające z rytmu zmian politycznych w ekipie rządowej. Zmiany te dotyczą bezpośrednio zespołów zarówno przygotowujących, jak i realizujących projekty informatyczne w administracji publicznej. Ponadto informatyzację administracji hamuje wciąż niedoskonałe prawo. Procedury pochodzące sprzed informatyzacji nie są do niej przystosowane. Wszędzie, gdzie są elementy uznaniowości, system informatyczny nie może się wykazać. Zbyt wolno następuje upraszczanie i uzupełnianie obowiązującego prawodawstwa związanego z informatyzacją administracji, m.in. nowelizacje takich ustaw, jak: o podpisie elektronicznym, o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, *Kodeksu postępowania administracyjnego* czy *Ordynacji podatkowej*. Ta ostatnia od 1 marca 2009 r. zlikwidowała wymóg powiadamiania naczelnika urzędu skarbowego o zamiarze składania deklaracji w formie elektronicznej, który rodził wiele problemów dla podatnika. Obecnie w wielu usługach *on-line* jest wymagany bezpieczny podpis elektroniczny, jednak zarówno procedury jego uzyskania, jak i cena znacznie zawężają grono jego użytkowników.

Dla ułatwienia dostępu do elektronicznych usług administracyjnych konieczny jest w Polsce rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej. Jednakże jest wiele barier administracyjno-prawnych, jak również środowiskowo-podatkowych, które ogra-

² Przeprowadzonego w okresie październik 2008-styczeń 2009 przez CBOS.

niczają, a wręcz uniemożliwiają rozpoczęcie i prowadzenie nowych inwestycji. Brak jasnych i przejrzystych przepisów stwarza sytuację, w której decyzje urzędników są w dużym stopniu uznaniowe. Operatorzy sieci skarżą się na długi czas uzyskiwania wszystkich pozwoleń i uzgodnień administracyjnych dla planowanych decyzji. Ponadto zagrożeniem dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej jest nadmierne rozproszenie odpowiedzialności w administracji państwowej. Za budowę sieci telekomunikacyjnej odpowiadają resorty: spraw wewnętrznych, infrastruktury oraz UKE. Jedną z barier hamujących rozwój elektronicznych usług z zakresu administracji jest brak integracji funkcjonujących systemów. Budowa interfejsów umożliwiających współpracę administracji nie jest zadaniem łatwym, ale w dłuższej perspektywie przyniesie znaczne korzyści zarówno dla urzędu, jak i dla obywatela, który obecnie przy załatwianiu sprawy „wydeptuje ścieżki” między urzędami. Zmianie tego stanu rzeczy ma służyć pełne wdrożenie Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP).

Zbyt wolno w polskich urzędach realizowane są nowe rozwiązania oferowane na ich stronach internetowych. Jak wynika z ostatniego badania stopnia informatyzacji urzędów w Polsce, załatwianie w całości spraw urzędowych wyłącznie drogą elektroniczną było możliwe jedynie w 9% urzędów centralnych, wojewódzkich i marszałkowskich oraz w 2% pozostałych urzędów. Jedynie 46% wszystkich urzędów miało w 2007 r. komórkę odpowiedzialną za informatyzację, gdzie w większości zatrudniona była jedna osoba. Poważne bariery tkwią też w ludzkiej mentalności. I to zarówno po stronie pracowników urzędów, jak i po stronie klientów administracji publicznej. Pomimo iż wzrosła liczba urzędów (do 27%), które przeprowadziły szkolenia dla pracowników z zakresu technologii informacyjnych i komunikacyjnych, to jednak nadal jest to niski odsetek. Z drugiej strony zaufanie obywateli do elektronicznego sposobu załatwiania spraw urzędowych w Polsce pozostaje nadal na niskim poziomie³. Jako główne bariery w rozwoju administracji elektronicznej pracownicy urzędów wskazali: brak środków finansowych na jej rozwój, brak wspólnych standardów wymiany dokumentów, niską świadomość obywateli w zakresie możliwości uregulowania spraw z wykorzystaniem narzędzi elektronicznych, jak również niski poziom edukacji obywateli w zakresie nowoczesnych technologii informacyjnych [Stopień... 2008]. Brak edukacji w zakresie technologii informatycznych przejawia się w znikomej wiedzy większości obywateli na temat sposobów korzystania z tego typu technologii. Internet to znacznie więcej niż korzystanie z poczty elektronicznej, przeglądanie stron WWW czy rozmowa z wykorzystaniem telefonii internetowej. Z kolei niski poziom świadomości obywateli w zakresie możliwości korzystania z oferowanych elektronicznie usług

³ Aczkolwiek, kiedy w wyniku nowelizacji *Ordynacji podatkowej* można było od 9 kwietnia 2009 r. składać zeznania podatkowe (PIT-37) przez Internet bez bezpiecznego podpisu elektronicznego, w ciągu kilku dni skorzystało z tej możliwości ponad 10 tys. podatników.

administracyjnych wynika poniekąd ze zbyt małego rozpropagowania tego typu informacji wśród potencjalnie zainteresowanej społeczności przez same urzędy.

Zagrożeniem w rozwoju e-administracji jest również emigracja młodych, wykształconych informatyków do innych krajów ze względu na oferowane im niskie uposażenia w urzędach.

Zastosowanie nowoczesnych technologii komputerowych w administracji powoduje, iż wzrasta potencjalne ryzyko utraty ważnych danych, nieautoryzowanego dostępu do danych, awarii systemu czy też rozwoju zjawiska zwanego cyberslackingiem (wykorzystanie sieci w godzinach pracy do celów prywatnych). Współczesne ICT rozwijają się bardzo szybko, dlatego też powinny być wprowadzane ciągle nowe zabezpieczenia. Konieczne staje się kompleksowe myślenie o bezpieczeństwie i kompleksowe jego wdrażanie. Należy też pamiętać, że najsłabszym ogniwem systemu informatycznego jest człowiek, którego zawodność pracy jest często o wiele większa niż zawodność systemów informatycznych. W głównej mierze dotyczy to systemów podłączonych do sieci rozproszonych, jak Internet. Jak wynika z raportu opublikowanego przez firmę Symantec dotyczącego bezpieczeństwa sieci informatycznych w sektorze MŚP, aż w 45% badanych firm przyczyną awarii systemu lub utraty informacji były błędy popełnione przez ich pracowników. Ponadto aż 33% ankietowanych osób z tego sektora nie zdaje sobie sprawy z istnienia nowych zagrożeń, takich jak sieci botów, rootkity, pharming (rodzaj phishingu), whaling czy minnowing [Mejssner 2008]. W urzędach powinna być realizowana właściwa polityka bezpieczeństwa danych uwzględniająca informowanie pracowników o możliwych zagrożeniach płynących z sieci.

5. Podsumowanie

Aktywność polskiego rządu w stymulowaniu rozwoju technologii i społeczeństwa informacyjnego jest zbyt mała. Nie potrafimy wykorzystać ogromnego kapitału ludzkiego, jaki posiadamy. Należałoby się zastanowić, czy nie skorzystać z rozwiązań, jakie zastosowały władze Estonii, a mianowicie stworzyć profesjonalną, apolityczną administrację, która będzie w stanie przygotowywać i wdrażać rozwiązania informatyczne, które będą przynosiły widoczny pożytek przedsiębiorstwom i obywatelom. Problem wdrażania nowoczesnych technologii komunikacyjno-informacyjnych do administracji jest dość złożony. Chodzi o to, że nie tylko państwo winne jest opóźnieniom w tym zakresie, ale również obywatele, którzy nie wykazują wystarczającego zainteresowania w korzystaniu z usług drogą elektroniczną. Brak wdrożonych, skutecznych, systemowych mechanizmów kontrolnych zarządzania w administracji publicznej powoduje obniżenie jakości wszystkich działań, począwszy od projektu aż do ich realizacji. Jeżeli realizacja przyjętych projektów nie będzie przebiegała zgodnie z harmonogramem, wówczas przeznaczone na nie środki unijne przepadną. W podejmowanych planach i działaniach zmierzających

do unowocześnienia administracji chodzi o zwiększenie świadomości korzyści i zagrożeń, aczkolwiek ich oszacowanie nie jest zadaniem łatwym. Nieuniknione jest, iż w miarę rozwoju nowych technologii informatycznych oraz usług telekomunikacyjnych będą także powstawały nowe rodzaje i formy zagrożeń związane ze świadczeniem usług administracyjnych drogą elektroniczną.

Należy mieć nadzieję, że wszelkie decyzje i rozporządzenia podejmowane obecnie i w kolejnych miesiącach doprowadzą Polskę do w pełni cyfrowego państwa, z wysoką dostępnością e-usług administracyjnych.

Literatura

- Chudziński M., *Walka z wykluczeniem łatwiejsza*, www.di.com.pl, 15.03.2009.
- Cieślak A., *Urzednicy fatalnie zarządzają projektami IT*, „Rzeczpospolita” 2008.10.9.
- Cieślak A., Boguszewicz T., *E-administracja przyspieszy*, „Rzeczpospolita” 2008.12.24-26.
- Grynkiewicz T., *Cud mniemany, czyli Internet hula po całej Polsce*, www.wyborcza.pl, 16.02.2009a.
- Grynkiewicz T., *Kiedy będzie darmowy Internet*, www.wyborcza.pl, 5.03.2009b.
- Kamiński R., Kulisiewicz T., *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Elektroniczna Administracja” 2008 nr 6.
- Mejssner B., *Hakerzy bez skrupułów wykorzystują nieświadomość użytkowników sieci*, „Rzeczpospolita” 2008.09.30.
- Osiński J. (red.), *Administracja publiczna na progu XXI wieku*, SGH, Warszawa 2008.
- Papińska-Kacperek J. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne*, PWN, Warszawa 2008.
- Poznański P., *Telekomunikacja w czasach kryzysu*, www.wyborcza.pl, 30.03.2009.
- Stopień informatyzacji urzędów w Polsce*, ARC Rynek i Opinia, www.mswia, luty 2009.
- Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych i przez osoby prywatne w 2008 roku*, www.stat.gov.pl, luty 2009.

Źródła internetowe

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, luty 2009.

OPPORTUNITIES AND THREATS IN THE DEVELOPMENT OF POLISH E-GOVERNMENT

Summary: The idea of e-government consists in making public services available to citizens and enterprises on the net. This phenomenon is becoming more and more common in many EU countries. Despite ambitious plans and EU subsidies in this subject Poland is still placed below the European average. Non-integrated systems, flawed legal system and human resistance are main problems with e-government implementation. The paper presents the analysis of the state of e-government's state in Poland in comparison with other EU countries. Not only chances to develop e-government in Poland but also barriers have been shown.